Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sabbato post secundam Dominica[m] quadragesime.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

gis aduerſus corripientem iraſcat̃. Vnð
⁊ iſti comprehenſi magis ſunt ad maliciã
excitati. Hec ergo ſupradicta animo pio
⁊ ſollicito cogitate ⁊ ad cordis compun-
ctionẽ habendam laborate: vt per eam
poſſitis peccata diluere ⁊ apud deũ gra-
tiam inuenire. ¶ Exemplũ narrat Ceſa-
rius de iuuene in ſtudio Pariſieñ. qui ta-
lia cõmiſerat ꝙ nemini poterat confiteri
pre erubeſcentia: cogitans tamen parata
malis tormẽta: timẽs iudiciũ dĩ ꝗtidie ſu-
per ſe venire/ intus torquebatur remorſu
conſcientie/ ⁊ foris tabeſcebat in corpore.
Quid plura deo miſerante timor ille ſer-
uilis verecundiam vicit: ⁊ ſicut ſeta filuꝫ:
ſic charitatem in cor eius introduxit. Ve-
niens itaqꝫ ad ſanctũ victorem priorem
eiuſdem conuentus vocauit gratia ↄfi-
tendi. Venit ille ⁊ ſedit in loco deputato
premiſſaqꝫ exhortatione iuuenem confite-
ri volentem expectauit. Mira res tantã
in illa hora pius dñs (cuius natura boni-
tas: cuius voluntas poteſtas: opus miſe-
ricordia eſt) cordi eius contritionem tan-
tam contulit: vt quotiens confeſſionẽ in-
ciperet totiens ſingultibus vox intercipe-
retur: in ocłis lachryme: ſuſpiria in pecto-
re: ſingultus erãt in gutture: Hec vt pri-
or vidit dicit ſcholari vade ſcribe pecca-
ta tua ⁊ affer mihi: placuit cõſilium iuue-
ni abijt ⁊ ſic fecit. die altera redijt ⁊ tentãs
iterũ confiteri defecit vt prius. Scedulã
ergo priori porrexit: legit prior ⁊ obſtu-
puit dicitqꝫ iuueni. Non ſolus ſufficio ti-
bi dare conſilium vis oſtendã abbati. Et
licentiauit eum. Venit ergo prior ad ab-
batem ſcedulaꝫ legendã porrigens ⁊ rem
ei per ordinem exponens. Quid geſtum
ſit audiant peccatores ⁊ conſolent̃ deſpe-
rati. Mox vt chartulaꝫ legendã aperuit
totam eius ſcripturam deletam inuenit:
impletũqꝫ eſt in eo quod domin⁹ ꝑ Eſa-
iam dicit. xliiij. Delebo vt nubem iniqui-
tates tuas ⁊ vt nebulam peccata tua. Et
ait abbas priori. Quid legam quia nihil
hic ſcriptum eſt. Prior etiam introſpexit
et obſtupens ait. Scias pro certo iuuenẽ
illum in hac ſcedula peccata ſua ſcripſiſſe
que et ego legi: ſed vt ego video ꝙ miſeri-
cordia dei attendens maximam eius con-
tritionem ea deleuit. Deletio enim ſcri-
pti ablutiõem ſignat totius peccati. Vo-
cantes ſcholarẽ ſcedulam oſtendunt: quã
videns tanto gaudio cor eius perfuſum
ꝗnta triſticia prius fuerat anguſtiatum.
Nullamqꝫ ſatiſfactionẽ iniungentes mo-
nuerunt de perceptis beneficijs gratias
agere deo et de cetero caut⁹ viuere. Po-
terat dicere illud pſ. Scðm multitudi-
nem dolorũ meoꝝ. ⁊c. et tandem applica
illud pſ. Lauabo per ſingulas noctes ⁊c.

Tertius articulus. Audiſtis ⁊c. Ca-
uete ꝗ nũc diuinis bñficijs abutẽtes
ne iram eius incurratis. Nam vt dicitur
vj. queſtione. j. quero. §. Si quis: graui
pena punitur crimen leſe maieſtatis. Et
.l. dicit. Grauius eſt eternam ꝙ tempora-
lem ledere maieſtatem. C. de hereticis
.l. gaꝫanos. Nonne graui pena plecten-
dus eſſet miles: qui magna ſtipendia a re-
ge accipiens manus: in regem inijcit ⁊ oc-
cidit. Expone ⁊ applica: exponens illud
Chryſoſtomi ſuper Mattheuꝫ. Homo
malus quantum ad voluntatem ſuam ⁊
manus immittit in deum et occidit eum.

¶ Sabbato poſt ſecundam
Dominicã quadrageſime.

Ecce aſcen-
dimus ⁊c. Benedixi ei ⁊
erit benedictus. Geneſ.
xxvij. Qui vere penitet benedicet ei deus
et erit benedictus quoniam aſcendet hie-
roſolymam. In hac epiſtola notande ſũt
tres conditiones neſſarie ad obtinendam
benedictionem patris celeſtis.
¶ Prima eſt omnium peccatorum abo-
minatio: in contritione videlicet et confeſ-
ſione que ſignantur per duos hedos. He-
dus enim eſt animal fetidum: ſed tamen
habet carnes ſapidas. Cum autem ho-
mini fetet peccatũ ſuũ et illud cõfitet̃: h
valde deo ⁊ angelis placet. Lu. xv. Gau-

dium eſt in celo ſup vno pctōre penitētiaꝫ
agente. ¶Scđa eſt ſpiritualiū bonoꝝ af-
fectio q̄ intelligit̄ p fragrantiā veſtimento
rum quib' indutus erat Jacob. Vñ eſau
et alij mali q̄uis habeāt benedictionē: tñ
nō habēt pncipalē dei benedictionē: quia
tpalia ꝑponunt ſpūalib'. Ideo dictum eſt
Eſau: In pinguedine terre ⁊ rore celi erit
bñdictio tua. Unde Eſau q̄ interptat̄ va
nus vl' fruſtra: vanitatē terraꝝ ſignat. Ja
cob ꝑo et alij boni ſpiritualia ꝑponūt tpa-
libus. ideo dictū eſt iacob: Det tibi deus
de rore celi ⁊ de pinguedine terre abundā
tiam. Matth. vj. Primū q̄rite regnū dei
⁊c. ¶Tertia eſt corꝑaliū deſiderioꝝ mor-
tificatio: qđ ſignat̄ p hoc ꝙ lenitas manu
um et colli iacob circūdata eſt pellib' he
doꝝ ⁊ oīs carnis ſuauitas coopta ⁊ mor
tificata eſt p aſꝑitatem carnaliū opeꝝ ſa-
tiſfactorioꝝ. Vnđ ⁊ Jacob interptat̄ ſup
plantator. Rho. viij. Si ſpū facta carnis
mortificaueritis viuetis. Hec aūt facta ſt
ex ꝯſilio Rebecce. i. inſpiratiōe diuine grē
Greg. Nihil valet humana induſtria ſi-
ne adiuuāte dei gratia.

¶Ecce ⁊c.

PRimus articulus. Annecesse ſit cō-
teri de peccatis p ignorantiā factis:
Q, nō: quia quod fit p ignorantiā eſt in-
uoluntariū: et penitētia nō eſt niſi de volū
tario. ¶Cōtra: Amb. Grauiſſime peccas
ſi ignorās: quia vicꝫ talis de facili nō que
rit medicinā ¶Rñdet Bonauē. in. iiij. di.
xvj. Conteri de aliq̄ eſt duplr̄ cit. ¶Primo
modo in generali ſcꝫ dolendo de oī offen-
ſa dei. Alio modo in ſpeciali dolendo de
hac vel illa. Primo modo debet hō peni-
tere de pctīs p ignorantiā ꝯmiſſis: ⁊ dice
re cū ꝓpha: Delicta iuuētutꝫ mee ⁊c. Se-
cūdo mō nō tenet̄: ſꝫ tenet̄ facere qđ in ſe
eſt: vt pctā recogitat: Cōmittunt̄ aliq̄n p
igrantiam iuris: ⁊ tūc cognito iure ſcit ſe
peccaſſe. Cōmittunt̄ p ignorantiā facti di
ligētia debita nō adhibita: ⁊ tūc cognoſcūt̄ a
dño fuelāte. vñ tenet̄ orare: vt dñs parcat
ei vel reueler. Cū aūt dr̄ Qđ fit ⁊c. Dicen
dū: ꝙ nō eſt oīno inuoluntariū: q2 ⁊ſi non
ꝑfecta fuit cognitio: fuit tñ cognitio actus
q̄uis nō cognoſceret̄ circūſtantia deformās.
Hec Bona. ¶Pro fundamē. Ignorātia
aliq̄n excuſat vicꝫ p q̄nto fit inuolūtariuꝫ.
Vñ Ouidi'. Preterite veniā dabit igno
rantia culpe. ⁊ Ariſto. in eth. Qđ fit p igñ-
rantiā nō eſt volūtariū: iō excuſabile. Cuꝫ
ḡ q̄rit̄ ⁊c. Dic tñ. vt ſ. Ex q̄ ꝯclude ꝙ tal'
det tātus debꝫ eſſe ꝯtritiōis dolor vt oīne
pctm̄ diſpliceat ſi memorie occurrat. Ex h̄
ei pcipue dꝫ hō dolerē q2 dñꝫ dereliq̄t. Deu
te. xxxij. Deū q̄ te genuit dereliq̄ſti ⁊c. Et
Hiere. ij. Amaꝝ eſt te reliq̄ſſe dñm deum
tuū. Audite o pctōres ⁊c. talis tñ amari-
tudo in dulcedinē vertit̄: queadmodū et
videm' ꝙ vapores aſcēdētes đ mari dul
ces fiūt: et hoc ꝟtute celi ¶Figura. iij. Re
gū. xviij. nubecula aſcendebat de mari et
facta pluuia terra fecūdata eſt q̄ diu ſterił
fuerat ꝓpter ſiccitatē. Spūaliter mare eſt
cor pctōris. Eſa. lvij. Cor impij q̄ſi mare
feruēs qđ q̄eſcere nō pōt. De hoc aſcen-
dit nubecula q̄n ꝯpungitur ⁊ iñ obtene-
bratur p ꝯſiderationē ſue vilitatꝭ. Et ex-
inde gñatur pluuia dulcꝭ lachrymaꝝ q̄ fe
cundat aīam q̄ ꝑus fuerat ſterilis ⁊ vicijs
occupata: ſic ꝙ poterat dicere illō Pſalm.
Aīa mea ſicut terra ſine aqua tibi.

SEcūdus ar. In euāgelio qđ ſcribit
Lu. xv. notāde ſūt tres ꝯſideratiōes
ad pniam inductiue. Prima eſt ruinoſe of
fenſ. oīs. Scđa eſt grōſe recōciliationis.
Tertia eſt ꝑſūptuoſe idignatiōis. ¶Pria
eſt ⁊c. qđ ſignat̄ p hoc ꝙ fili' ꝓdig' in tā-
tā miſeriam venit vt paſceret porcos ⁊c.
Nota igit̄ i eo ꝙ petijt partē ſubē: ꝙ pec-
cator petit vſum libertatis ſue. q. d. Per-
mitte me de' vti naturalib' bonis p volū
tate mea q2 de grā tua nō curo. Et hoc ꝑ-
mittit dñs Eccl. xv. De' ab initio ꝯſtitu
it hoiem ⁊ reliq̄t eū in manu ꝯſilij ſui. Et
Hiere. xxj. Ego do corā vobis viā vite ⁊
viā mortis. Abutit̄ ḡ pctōr oīb' aīm a bo
ſeparās ⁊ in abuſum diuitiaꝝ: delitiaꝝ: et
honoꝝ: Ado. ille p. pegre in re. lon. Chry.
Nō localr̄ a dño diſcedēs ſꝫ affectu. Seq̄
tur: Et diſſipauit oēm ſubām ſuā viuēdo
luxurioſe: q2 vicꝫ pctōr ꝑdit bōa grē: ⁊ bo
na nature inficit ⁊ impeiorat. Hiere. ij. q̄
vilis facta nimis iterās vias tuas. Seq̄t.
Et poſtq̄ ꝯſūmauit oia: facta ē fames. i.
deſideriū peccādi: Amb. Merito cepit e-
gere q̄ theſauros ſapie ⁊ ſcie dei: diuitiarū
ꝙ celeſtiū altitudinē dereliq̄t. Seq̄t: Et
abijt ⁊ adheſit vni ciuiū ciuitatꝭ. ſ. diabolo

qui eſt ciuis in regione vmbre mortis: vt
dicit Auguſ. et miſit illū in vil. ſ. vt paſce-
ret porcos. Beda. Paſcere porcos eſt ea
q̄bus imundi ſpūſ gaudēt opari. Et cupi
ebat imple. vē. ſ. de ſi. τc. Amb. Siliq̄ ē ge
nus legumis intꝰ inanis: foris mollis qȯ
magis eſt oneri q̄ꝫ vſui. iō ſignat inanē va
nitatē appetituū huiꝰ mūdi quē appetitū
implere nō pñt: iō ſequit̄: Et nemo illi da
bat. ſ. ad ſaturitatē. vel ſꝫ Aug. Siliq̄ ſūt
ſeclares ſteriles vanitatē ꝯſonātes: in q̄-
bus nec ſolidū ē qȯ ad beatā ptineat vi-
tam ¶ Scḋa eſt ꝯſideratio gratioſe recō
ciliatiōis: vbi eſt ꝯſiderāda triplex grā re
cōciliatiua. Prima eſt grā ꝑuentiua q̄ eſt
illūinatiua qn̄ pctōr recog̃ſcit ſtatū ſuuꝫ.
Vn̄ dr̄: In ſe āt reuerſus dixit: q̄nti mer-
cenarij τc Vn̄ in ſe reuertit̄ q̄ a ſe receſſit.
etem̄ q̄ ad deuꝫ regredit̄ ſe ſibi reddit: et q̄
recedit a chr̄o ſe ſibi abdicat. Aug. In ſe
reuerſus eſt ab his q̄ forinſecꝰ fruſtra alli
ciūt. Per mercēnarios aūt intellige deo ꝑ
uientes ꝓ mercede eterna. Per panes ſcri
pturas ſctās: ſacra τ ꝟtutes theologicas
Scḋa eſt grā cōicatiua q̄ eſt affectiua τ re
leuatiua a pctō. iō dixit: Surgā: q̄ in pctō
iaceo: et ibo (q̄ lōge receſſi) ad patrē meū:
q̄ pncipi tenebrarꝫ adheſi. Greg. nicenꝰ.
Nō pus redit ad pſtinā felicitatē q̄ꝫ in ſe
rediēs ſentiret oppmentis erūne pn̄tia et
meditaret̄ pnie ꝟba: q̄ ſunt: ſurgā τc. τ di
cam illi (q̄ cuiꝰ generoſitate receſſi) pecca
ui in celuꝫ (qȯ ꝑ pctm̄ amiſi vel qȯ fetore
pcti infeci) et corā te (cui oīa nuda ſunt) iaꝫ
nō ſum dignꝰ vocari fi. t. ſed fac me ſicut
vnū de mercē. tuis. i. fac me de vltimis fa
milie tue. Tertia eſt grā ꝑfectiua ſiue exe-
cutiua. Nā ſic dr̄ Phil. ij. Deꝰ opat̄ i nob
τ velle et ꝑficere: iō dr̄. ſurgēs: q2 ſi volue
rimꝰ fiet regreſſus celer τ facil' dūmō deſe
ramus qȯ nos a domo pr̄na eduxit. Eſt
aūt pr̄ redeūtibꝫ clemēs: recipit eī velocit̄
Jō q2 cū vidiſſet eū pr̄ eiꝰ diſcalciatū τ nu
dū: meſto vultu τ ꝯfuſiōe plenū: mīa mo-
tus eſt τ accurrēs cecidit ſup collū eꝰ. Am
bro. Occurrit tibi q2 audit te intra mētis
ſecreta tractantē. Itē recipit dulcit̄: iō dr̄:
et oſculatꝰ eſt eū. Beda. Rediēs oſculum
charitatꝫ recipit a pr̄e dū ꝑ grām certifica
tur de indulgētia. Itē recipit honorabilit̄.
Nā cū inciperet ꝯfiteri dixit: Pater peccaui
in celū τc. dicit pater ad ſeruos. i. ad ange
los. Cito ꝓferte ſtolā primā. i. innocentiā
et induite illū: τ date illi anulū fidei q̄ aīa
chr̄o deſpōſat̄: in manu eiꝰ. i. fidē ope tene-
at: τ calciamēta. i. ſctōꝝ ex̄epla: in pedes
eius. i. affectiōes. et ad. vitu. ſagi. ſm Au
guſt. ipm chr̄m: ſaginatū in gratijs impin
guatū: et occidite. i. occiſum oñdite: τ mā
du. τ epu. q2 de ſacro altarꝫ nedū ſatiantur
hoīes: ſedetiā hic eſt panis angeloꝝ. Se-
quit̄: quia hic eſt filiꝰ meus τc. ꝑ pctm̄ τ re
uixit ꝑ pn̄iam: ꝑierat ꝑ amiſſione iuſticie:
et īuentus eſt, et ceperūt epulari. ¶ Tertia
eſt ꝯſideratio ꝓſumptuoſe indignatiōis:
nō q̄ ſit in bonis: ſed ſic legit̄ euāgeliuꝫ vt
oñdatur q̄ indignari nō debēt ſi dn̄s beni
gne reuertētes recipit. Dicit ḡ euāgeliū:
Cū frater ſenior audiſſet ſymphoniam et
choꝝ τ cognouiſſet q̄ de cā iſta fierēt: indi
gnatus eſt τ nolebat introire. Amb. Qui
ſibi vident̄ iuſti indignant̄ qn̄ alicui pctm̄
ꝯfitenti venia laxat̄. Pater aūt egreſſus
cepit rogare illū. ſ. interna inſpiratiōe. Ex
dictis patꝫ q̄ ꝓmptus eſt dn̄s indulgere
penitenti. Exemplū de Dauid. ij. Reg.
xij. cū dixit Peccaui. ſtatim Nathan ꝓpha
dixit ei: Dn̄s a te trāſtulit pctm̄ tuū. Ber
nar. O que: q̄lis et q̄nta eſt dei miſcḋia q̄
pctōrem ꝯuerſum nō minꝰ diligit q̄ꝫ eum
qui nullā pcti maculam ꝯtraxit.

Tertius articulus. Audiſtꝭ τc. Nul
latenus ergo diffidenduꝫ eſt de dei
miſcḋia. Nāꝫ ſicut dicit lex: Bn̄ficia ſunt
large interp̄tanda. ſ. dignis. ff. de ꝯſtituti
onibꝫ pnci. l. vl. τ de verbo. ſig. olim: τ ecō
trario. Oīa denegāda ſunt τ ſubtrahē-
da indignis. Audite. ſi pnceps alicui mul
ta bona fecerit: q̄bus abutēs: eū grauiter
offēderit ſi ſciret pncipē illū piū eſſe τ be-
nignū et etiā in gratiā receptuꝝ ſi tpe de-
bito ad eū redire vellet. Pone caſuꝫ. Ex-
pone τc. Amb. τ hr̄ de pe. di. j. Nouit deꝰ
mutare ſn̄iam ſi tu noueris emendare de
lictum.

¶ Dn̄ica. iij. xl. Mane ſermo.

Ecce aſcēdi-
mus τc. Eſtote imitatores
dī ſicut filij chariſſimi τ am

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN